

УДК 811.111

DOI 10.31652/2521-1293-2019-28-94-101

РЕТЕРМИНОЛОГИЗАЦИЯ ЯК СПОСІБ ТВОРЕННЯ ТЕРМІНІВ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Євгенія Ковкіна

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

Україна, Харків, майдан Свободи, 4

e-mail: evkovkina@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8693-9868

У статті розглянуто один із способів формування термінологічної системи криміналістичної експертизи. Установлено, що ретермінологізація термінів досліджуваної терміносистеми виявляє себе в запозиченні понять із суміжних галузей знань (юридичної, правознавчої, судочинної), а також природничо-математичних, інженерно-технічних та гуманітарних. Ретермінологізовані спеціальні лексеми утворюють базові поняття більшості вузькоспеціальних термінів у складі терміносистеми криміналістичної експертизи. Визначено, що семантика ретермінологізованих термінів не зазнає істотних перетворень.

Ключові слова: *термін, дефініція терміна, термінологічна система, терміносистема криміналістичної експертизи, ретермінологізація.*

РЕТЕРМИНОЛОГИЗАЦИЯ КАК СПОСОБ ФОРМИРОВАНИЯ ТЕРМИНОВ КРИМИНАЛИСТИЧЕСКОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ

Евгения Ковкина

Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина

Украина, Харьков, площадь Свободы, 4

e-mail: evkovkina@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8693-9868

В статье рассмотрено один из способов формирования терминов криминалистической экспертизы. Установлено, что ретерминологизация терминов изучаемой терминотерминосистемы проявляется в заимствовании понятий из смежных областей знаний (юридической, правоведческой, судебной), а также природно-математических, инженерно-технических и гуманитарных. Заимствованные путём ретерминологизации специальные лексемы образуют базовые понятия большинства узкоспециальных терминов в составе терминотерминосистемы криминалистической экспертизы. Определено, что в семантике таких терминов не происходит существенных изменений.

Ключевые слова: *термин, дефиниция термина, терминологическая система, терминотерминосистема криминалистической экспертизы, ретерминологизация.*

RETERMINOLOGIZATION AS A WAY FOR CREATING TERMS OF CRIMINALISTIC EXPERTISE

Evgeniya Kovkina

V. N. Karazin Kharkiv National University

Svobody Sq., 4, Kharkiv, Ukraine

e-mail: evkovkina@gmail.com

ORCID: 0000-0001-8693-9868

Introduction. *The Ukrainian terminological system of forensic expertise is a specific combination of special lexemes of various branches of knowledge. At the present stage there are the following types of the forensic examination: handwritten, technical examination of documents, linguistic examination of speech, explosive engineering, examination of weapons, phototechnical, examination of holograms, video and sound recording, examination of materials, substances and products, etc. Standardization of the terminology of the forensic examination is one of the main prerequisites for the correct perception of the specialized text, since it plays an important role in the decision-making during the pre-trial investigation or trial.*

Purpose. *The purpose of the article is to determine the role of the process of re-terminology in the development of the terminology system of forensic examination.*

Methods. *The main method of the research is a descriptive one, since it allows to study the terms of forensic examination in compliance with the peculiarities of their semantics and the systemic composition of the whole terminology system.*

Results. *The study of the ways to form a terminological system of forensic expertise is one of the prerequisites for standardization and the normalization of its terminology composition. Terms, acquired by means of reterminologization through the conceptual scope of the legal, judicial and forensic sciences, constitute a significant part of the special vocabulary and retain their original concept. The peculiarity of the field is that the meaning of each term is fully preserved, since it is the variation at the conotative level that depends on the type of the case (criminal, civil, economic or administrative) within which the expert's examination is carried out. Other terms are learned through reterminologization from the natural-mathematical, engineering and humanitarian branches of science.*

Originality. *Nowadays it is extremely important to determine the specific structure and semantics of the forensic examination for the systematization of the terminological system. On the basis of the our research, the vocabulary of the forensic expertise is actively enriched with the units from the following scientific systems of terms: linguistics, literary studies, physics, chemistry and pharmaceuticals, botany, zoology, medicine, music, etc.*

Conclusion. *The terms of the forensic examination make up almost ninety percent of all special words of the studied vocabulary. There are almost no changes in the concept of the terms, the value of specific objects is remained, and the semantics of abstract concepts is specified and outlined.*

Key words: *term, term definition, terminological system, terminological system of forensic examination, reterminologization.*

Постановка проблеми. Процес ретермінологізування є одним з основних шляхів поповнення будь-якої термінологічної системи, оскільки наукове мислення має загальний характер свого вираження, що особливо простежується на рівні спеціальної лексики. Українська термінологічна система криміналістичної експертизи – це специфічне поєднання

спеціальних лексем різних галузей знань. На сучасному етапі розвитку експертології до криміналістичних експертиз належить почеркознавча експертиза, технічна експертиза документів, лінгвістична експертиза мовлення, трасологічна експертиза, вибухотехнічна, експертиза зброї та слідів і обставин її використання, портретна, фототехнічна, експертиза голограм, відео-, звукозапису, експертиза матеріалів, речовин та виробів, а також біологічна. Наведений перелік постійно доповнюється новими видами експертиз, оскільки глобалізаційні світові процеси акумулюють поштовх до розвитку нових видів досліджень, що можуть застосовуватися під час розслідування причин виникнення та деталей вчинення певного злочину. На сьогодні систематизація термінологічної системи криміналістичної експертизи є надзвичайно важливою для визначення специфічної структури та семантики криміналістичної термінології загалом. Стандартизація термінології криміналістичної експертизи взагалі є однією з основних умов правильного сприйняття спеціалізованого тексту, який слугує підставою для ухвалення відповідного рішення під час досудового розслідування чи судового розгляду.

Аналіз останніх публікацій. Криміналістична експертиза є практичною частиною науки криміналістики, за допомогою якої відбувається розслідування механізму й умов учинення злочинів. Термінологічна лексика криміналістичної експертизи є новим і майже не дослідженим об'єктом лінгвістичного аналізу, оскільки досить довго вона розглядалася в складі термінології криміналістики, а ще раніше й терміносистема криміналістики досліджувалася лише як частина мови правознавства, юриспруденції та судочинства.

Н. Артикуца [1], В. Радецька [5] Л. Гапонова [3; 4], Г. Сергєєва [7] аналізують такі питання, як історія формування криміналістичної термінології, її системна організація, семантична цілісність та особливості функціонування окремих термінолексем. Наприклад, поняттєву основу термінів криміналістики досліджує Л. Гапонова. Простежуючи основні відмінності структури криміналістичної терміносистеми, науковець зауважує, що «криміналістична термінологія належить до недосліджених тем у сучасному термінознавстві» [3, с. 254], водночас наголошуючи, що аналіз семантико-парадигматичних зв'язків усередині криміналістичної терміносистеми на сьогодні є важливим, оскільки «це окрема терміносистема, становлення і формування якої є тривалим і безперервним процесом» [4, с. 17].

Аналізуючи історичні та сучасні напрями криміналістики, В. Шепітько звертається до вивчення терміна криміналістична тактика, подає його сучасне визначення, з'ясовує історію виникнення, розглядає змістові відмінності термінів *кримінальна тактика, слідча тактика, злочинна тактика, тактика розшукової діяльності, судова тактика* [12, с. 92–96]. Досліджуючи паронімічну термінолексику сучасного кримінально-процесуального права, Н. Руколянська класифікує її за «сферою функціонування, ступенем звукової близькості, місцем звукової відмінності, частиномовним вираженням, мовним походженням» [6, с. 100].

Л. Василькова простежує формування й становлення української юридичної термінології, термінів кримінального права, розглядає виникнення і розвиток в період державного життя східних слов'ян термінів вбивство, крадіжка, злочинство [2, с. 49–51].

Функціонування в термінології криміналістичної експертизи великої кількості різних за походженням і шляхами засвоєння термінів, що утворюють своєрідний комплекс понять зазначеної сфери, вимагає ретельного опрацювання її цілісної системи, з урахуванням її стандартизації та уніфікації.

Мета статті. Метою статті є визначення ролі процесу ретермінологізації в становленні терміносистеми криміналістичної експертизи. Основним методом дослідження є

описовий метод – дослідження термінів криміналістичної експертизи з погляду особливостей їхньої семантики, системного складу всієї терміносистеми, що дозволяє виявити, описати та простежити шляхи ретермінологізації термінів криміналістичної експертизи. Матеріалом дослідження є термінологічні одиниці терміносистеми криміналістичної експертизи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Актуальним на сьогодні є дослідження термінів криміналістичної експертизи, засвоєних шляхом ретермінологізації з терміносистем дотичних наукових галузей, оскільки на сьогодні майже немає спеціальних праць, присвячених аналізу зазначеного процесу. Вивчення шляхів утворення терміносистеми криміналістичної експертизи є однією з важливих передумов стандартизації та унормування її термінологічного складу.

У своїй діяльності сфера криміналістичної експертизи ґрунтується на таких нормативних актах, як Закон України про судову експертизу, Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кодекс адміністративного судочинства України, Інструкція про призначення та проведення судових експертиз і т. ін. Загальною юридичні терміни в повному обсязі входять до складу термінології криміналістичної експертизи, наприклад *закон, злочин, суд, суддя, обшук, розшук, слідство, допит, дізнання, ідентифікація, експерт*. Тлумачення зазначених понять зафіксовано в словниках юридичних термінів та інших спеціальних джерелах. Наприклад: «Закон – нормативний акт вищого представницького органу державної влади (в Україні – Верховної Ради України) або безпосереднього волевиявлення населення (напр. у порядку референдуму)» [13, с. 99]; «Вбивство – умисне чи з необережності позбавлення людини життя» [13, с. 3]; «Ідентифікація (лат. – ототожнюю) – у криміналістиці задача, метод, процес і результат установлення тотожності конкретного об'єкта за сукупністю загальних та окремих ознак» [13, с. 121]; «Свідок – будь-яка особа, про яку є дані, що їй відомі обставини, які стосуються справи, і яка в установленому законом порядку викликана до органу слідства чи до суду як свідок» [13, с. 246]; «Судова експертиза – процесуальна дія, що полягає у проведенні експертом спеціальних досліджень з метою встановлення за матеріалами справи фактичних даних та обставин» [13, с. 263].

Терміни, засвоєні шляхом ретермінологізування лексики судочинства, правознавства, криміналістики, оперативно-розшукової діяльності здебільшого зберігають своє вихідне поняття. Базовими термінами з Кримінального процесуального кодексу України, що використовуються в термінології криміналістичної експертизи, є такі, наприклад: *дізнання, досудове розслідування, кримінальне провадження, слідчий, суддя, судове провадження, висновок експерта*.

Основними термінами, що формують терміносистему криміналістичної експертизи в господарському, цивільному та адміністративному судочинстві, є *докази, речовий доказ, комісійна експертиза, спеціаліст, достовірний доказ, предмет доказування*. Зазначені терміни входять до спеціальної лексики криміналістичної експертизи, призначеної за ухвалою суду в межах здійснення відповідного судочинства, зберігаючи значення юридичного терміна.

Отже, терміни, засвоєні шляхом ретермінологізування з поняттєвої сфери юридичної, судочинної, правознавчої, криміналістичної наук, становлять значну частину спеціальної лексики терміносистеми криміналістичної експертизи. Особливістю є те, що значення кожного терміна зберігається повністю, як і залишається варіативність на конотативному

рівні залежно від виду справи (кримінальна, цивільна, господарська, адміністративна), у межах якої призначається експертиза. Наслідками є те, що до терміносистеми криміналістичної експертизи загальноюридичний термін входить разом із кількома значеннями, оскільки в кожному із видів правових відносин семантичне наповнення його спеціалізується.

Інша частина термінів засвоєна шляхом ретермінологізації з природничо-математичних, інженерно-технічних і гуманітарних галузей науки. Ретермінологізовані спеціальні лексеми утворюють базові поняття більшості вузькоспеціальних термінів у складі досліджуваних поняттєвих груп. До словника криміналістичної експертизи з-поміж інших активно засвоюються терміноодиниці з таких наукових систем термінів:

– мовознавства: *буква, слово, словосполучення, речення, висловлювання, об'єктивний зміст тексту, фразеологізм, термін, зміст, розмовна мова, антитеза, алегорія, дефініція, діалект, природний білінгвізм, інвективна лексика, мовленнєва ситуація, контекст, голосні, зневажливі слова* (лінгвістична експертиза мовлення);

– літературознавства: *автор, текст, жанр* (лінгвістична експертиза писемного мовлення);

– фізики: *темп* (почеркознавча експертиза), *тиск, міцність, швидкість, зусилля, тіло оберту, діаметр кола, дальність, траєкторія польоту, питома кінетична енергія, пробивна дія* (балістична експертиза); *радіальна тріщина, динамічне навантаження, ударно-контактна взаємодія, вузол кріплення* (трасологічна експертиза); *відшарування, нашарування* (дактилоскопічна експертиза); *розподільча здатність, постійний кут* (фототехнічна, портретна експертиза); *ступінь захисту, амплітудна характеристика, випромінювання, опірний промінь, лазерне випромінювання* (експертиза голограм); *звук, тон, акустика, діапазон, часові положення, акустичне середовище, спектральний склад, синхронність запису* (експертиза відео-, звукозапису); *вибух, сліди дії високої температури, пластична деформація* (вибухотехнічна експертиза); *рідина, конденсат, спектр, діапазон, випаровування* (експертиза матеріалів, речовин та виробів);

– хімія та фармацевтики: *пігулка, реакційна суміш, осад, агент пінний, агломерат, адсорбат* (експертиза матеріалів, речовин та виробів); ґрунтознавства: *агрегат ґрунтового, біотоп, аморфний мінерал, аерація ґрунту, активний гумус, алювіальні ґрунти, болотна руда, буферність ґрунтових розчинів, генезис ґрунтів, дернина, дрібнозем* (біологічна експертиза: експертиза об'єктів ґрунтово-мінералогічного походження);

– ботаніки: *андроцей, асиміляційні корені, білки, біоценоз, ботаніка, вузол, коренева система, коренеплід, корені-причіпки, меристема, пилкове зерно, пиляк, покривна тканина* (біологічна експертиза);

– зоології: *базальний шар, велике контурне пір'я, волосся, дерма, діапауза, жилкування, імаго, кісткові риби, молюски, оперення, панцир, павукоподібні, стрижень пера, центр луски, щетина* (біологічна експертиза);

– медицини: *антиген, бризки крові, гемоліз, гістологія, група крові, меланін, сумка волоссяна, феомеланін, труп, кров* (біологічна експертиза);

– музики: *музична акустика, альт, бас, музичний супровід, октава, обертон* (експертиза відео-, звукозапису).

Значення засвоєваних термінів зберігається, відбувається лише його уточнення або звуження. Інколи можливе додавання лише на рівні конотації семантичних відтінків вузькоспеціального криміналістичного характеру. Наприклад, фізичний термін *акустика*

використовується в складі термінів експертизи відео-, звукозапису й означає «у широкому значенні – галузь фізики, що досліджує пружні коливання і хвилі від найнижчих частот (умовно від 0 Гц) до гранично високих (10^{11} – 10^{13} Гц), у вузькому значенні – вчення про звук, звукові коливальні процеси. Один з основних елементів наукових основ фоноскопичної (фонографічної, вокалографічної, акустичної) експертизи» [10, с. 10]. Термін *фон* у терміносистемі експертизи відео-, звукозапису має два значення: «1) одиниця виміру гучності звуку; 2) завада, що утруднює сприйняття корисного сигналу» [10, с. 162]. У терміносистемі експертизи відбувається подальша конкретизація значення фізичного терміна, оскільки його широке значення не береться до уваги, а звертається увага на визначення, характерне саме для названого виду експертизи.

Терміни на означення вузького поняття, що ретермінологізовані із термінології фізики, зберігають своє значення повністю. У терміносистемі експертизи відео-, звукозапису термін *пори́г чу́тності* має таке саме значення, як і в фізиці: «мінімальна величина звукового тиску, при якій звук даної частоти може бути ще сприйнятий вухом людини» [9, с. 447].

Термін *магазин*, що означає вмістилище для патронів, а також пристосування для їх передавання під час пострілу в канал ствола вогнепальної зброї, шляхом ретермінологізації з військової термінології через терміносистему криміналістики входить до термінології криміналістичної експертизи. До складу військового спеціального словника він перейшов із загального вжитку, де вказана лексема є полісемічною і має п'ять значень.

Нерідко спеціальні терміни досліджуваної галузі ґрунтуються на базовому понятті терміна певної науки. Фізичний термін *вибух* є одним із базових понять у вибухотехнічній експертизі. У поняттєвій сфері терміносистеми криміналістики порівняно зі значенням названого терміна у фізиці, поняття конкретизується й означає, по-перше, «запалення, що супроводжується сильним звуком чого-небудь унаслідок миттєвого хімічного розкладання речовини й утворення сильно нагрітих газів, а по друге, руйнації чого-небудь, здійснена за допомогою такого розкладання речовини» [11, с. 43].

До спеціальних понять біологічної експертизи входять терміни біолого-грунтознавчої, ботанічної, зоологічної, медико-біологічної терміносистем. Зазвичай, названі терміни не змінюють семантики, оскільки використовуються на позначення конкретних об'єктів, їхніх частин або процесів дослідження. Наприклад, ботанічний термін *біоценоз*, що означає «сукупність популяцій різних видів організмів, що утворюють біотичний компонент біогеоценозу» [8], засвоюється в системі понять біолого-грунтознавчої експертизи без зміни своєї семантики. Так само зберігає своє вихідне значення термін *меристема*, що в ботаніці означає «сукупність клітин з незавершеною диференціацією, внаслідок поділу яких утворюються всі постійні тканини рослинного організму» [8].

Висновки дослідження. На основі проведеного дослідження встановлено, що засвоєні шляхом ретермінологізування терміни криміналістичної експертизи становлять майже дев'яносто відсотків усіх спеціальних слів досліджуваної терміносистеми. Визначальним чинником у зазначеному процесі є те, що експертні дослідження об'єктів різного характеру проводяться на основі практичних вузькогалузевих знань, з яких і залучаються спеціальні лексеми. Зміни в понятті засвоєних у такий спосіб термінів майже не виникають, значення конкретних предметів залишаються такими ж, що й були в терміносистемі, з якої вони ввійшли, а семантика абстрактних понять конкретизується й набуває криміналістичного наповнення.

Перспективи подальших наукових розвідок. Із появою нових видів криміналістичного дослідження, арсенал ретермінологізованих термінів розширюється, що свідчить про динамічність досліджуваної терміносистеми, її постійне поповнення й оновлення. Отже, стандартизація терміносистеми криміналістичної експертизи передбачає ретельне вивчення шляхів ретермінологізування термінів з інших наукових систем, що вбачається одним із перспективних напрямів уніфікації та нормалізації зазначеної термінології взагалі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артикуца Н. Проблеми і перспективи вивчення юридичної термінології. *Право України*, 1998, № 4. С. 56–57.
2. Василькова Л.М. З історії формування і становлення української юридичної термінології. *Українська термінологія і сучасність*: зб. наук. праць. Київ : Інститут української мови НАН України, 1998. С. 49–55.
3. Гапонова Л.Є. Поняттєва основа терміна, термінології у криміналістиці. *Лінгвістичні студії*: збірник наукових праць. 2011. Вип. 22. С. 254–259. URL: <http://litmisto.org.ua/?p=9026> (дата звернення: 03.04.2015).
4. Гапонова Л.Є. Формування української криміналістичної термінології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Запоріжжя : ДВНЗ «Запорізький національний університет», 2012. 18 с.
5. Радецька В.Я. Мова науки криміналістики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза». Київ, 2002. 18 с.
6. Руколянська Н. Пароніми в термінології кримінально-процесуального права України. *Українська термінологія і сучасність*: зб. наукових праць [відп. ред. проф. Л. О. Симоненко]. Київ : КНЕУ, 2009. Вип. VIII. С. 99–102.
7. Сергєєва Г. А. Сучасні тенденції розвитку терміносистеми української правничої мови. *Українська термінологія і сучасність*: зб. наукових праць [відп. ред. Л.О. Симоненко]. Київ : КНЕУ, 2001. Вип. IV. С. 265–267.
8. Словник біологічних термінів і понять. URL : <http://zalik.org.ua/index.php?newsid=49304> (дата звернення: 06.06.2019).
9. Глумачний словник із фізики [М. О. Вакуленко, О. В. Вакуленко]. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 767 с.
10. Глумачний словник термінів судової експертизи відеозвукозапису (українсько-російський і російсько-український) [укладач Дьяченко О. Ф.]. Харків : ХНДІСЕ, 2009. 432 с.
11. Шепітько В. Ю. Криміналістика: енцикл. словник (українсько-російський і російсько-український): 1 500 термінів [за ред. акад. НАН України В.Я. Тація]. Харків : Право, 2001. 560 с.
12. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика: проблеми та перспективи розвитку. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики*. Збірник науково-практичних матеріалів. Міністерство юстиції України, Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса; Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого [ред. колегія: А. П. Заєць, М. Л. Цимбал, В. Ю. Шепітько та ін.]. Харків : Право, 2004. Вип. 4. С. 92–96.
13. Юридичні терміни. Глумачний словник. [В. Г. Гончаренко, П. П. Андрушко, Т. П. Базова та ін.; за ред. В. Г. Гончаренка, 2-ге вид., стереотипне]. Київ : Либідь, 2004. 320 с.

REFERENCES

1. Artykutsa N. Problems and perspectives of studying legal terminology. *Pravo Ukrainy*, 1998. № 4, S. 56–57.

2. Vasylykova L. M. Z istoriyi formuvannya i stanovlennya ukrayins'koyi yurydychnoyi terminolohiyi. *Ukrains'ka terminolohiia i suchasnist'*: Zb. naukovykh prats'. Kyiv, 2019. S. 49–55.
3. Haponova L. Ye. Ponyattyeva osnova termina, terminolohiyi u kryminalistytsi. *Linhvistychni studii*: zbirnyk naukovykh prats', 2011, vup. 22, S. 254-259. URL: [www://litmisto.org.ua/?p=9026](http://www.litmisto.org.ua/?p=9026). – Accessed: 03.04.2015.
4. Haponova L. Ye. Formuvannya ukrayins'koyi kryminalistychnoyi terminolohiyi : avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.01 «Ukrayinska mova». Zaporizhzhia, 2002. 18 s.
5. Radets'ka V. Ya. Mova nauky kryminalistyky: author's. dis for the sciences : avtoref. dys na zdobuttia nauk. stupenia heel Iuryd nauk: spets 12.00.09. «Kryminal'nyy protses ta kryminalistyka; sudova ekspertyza». Kyiv, 2002. 18 s.
6. Rukolyans'ka N. Paronimy v terminolohiyi kryminal'no-protsesual'noho prava Ukrainy. *Ukrayins'ka terminolohiia i suchasnist'*: zb. naukovykh prats'. Kyiv, 2009. vup. VIII, S. 99–102.
7. Serhieieva H. A. Suchasni tendentsiyi rozvytku terminosystemy ukrayins'koyi pravnychoyi movy. *Ukrains'ka terminolohiia i suchasnist'*: Zb. naukovykh prats'. Kyiv, 2001. Vyp. IV, S. 265–267.
8. Slovnyk biolohichnykh terminiv i ponyat'. URL : <http://zalik.org.ua/index.php?newsid=49304>. – Accessed: 06.06.2019.
9. Tlumachnyy slovnyk iz fizyky. Kyiv : Vydavnycho-polihrafichnyy tsentr «Kyivskyy universytet», 2008. 767 s.
10. Tlumachnyy slovnyk terminiv sudovoyi ekspertyzy videozvukozapysu Kharkiv : KhNDISE, 2009. 432 s.
11. Shepit'ko V. Yu. Kryminalistyka: entsykl. slovnyk (ukrayins'ko-rosiys'kyy i rosiys'ko-ukrayins'kyy): 1 500 terminiv. Kharkiv : Pravo, 2001. 560 s.
12. Shepit'ko V. Yu. Kryminalistychna taktyka: problemy ta perspektyvy rozvytku. *Teoriya ta praktyka sudovoyi ekspertyzy i kryminalistyky*. Zbirnyk naukovo-praktychnykh materialiv. Kharkiv : Pravo, 2004. Vyp. 4, S. 92–96.
13. Honcharenko V. H., Andrushko P. P., Bazova T. P. ta in. Yurydychni termini. Tlumachnyy slovnyk [za red. V. H. Honcharenka]. Kyiv : Lybid', 2004. 320 s.

Ковкіна Євгенія Володимирівна, здобувач кафедри української мови Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна; старший науковий співробітник Харківського науково-дослідного інституту судових експертиз ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса.

Ковкина Евгения Владимировна, соискатель кафедры украинского языка Харьковского национального университета им. В.Н. Каразина; старший научный сотрудник Харьковского научно-исследовательского института судебных экспертиз им. Засл. проф. Н.С. Бокариуса

Kovkina Evgeniya, post-graduate student, V. N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine, Kharkiv; Senior Research Fellow of the Hon. Prof. M. S. Bokarius Kharkiv Research Institute of Forensic Examinations.

Стаття надійшла: 07.05.2019

Статтю прийнято до друку: 14.05.2019